

SCHUBERT

WINTERREISE

ARTTU KATAJA

PAULIINA TUKIAINEN

Talvisella matkalla Berliinissä

On helmikuu 2021 ja Berliinissä on epätodellisen hiljaista. Lumi on peittänyt maan ja vaimentaa liikenteen äänet sulkutoimien kahlitsemassa metropolissa. Äänityspaikkamme Staatsoper Unter der Linden on myös poikkeustilassa: hektinen oopperatalon arki on poissa ja jossain näkymättömissä, ovien takana, harjoittelaan oopperaa yhtä ainoaa esitystä varten. Sekin esitys on tyhjässä salissa, yleisönä vain kamerat.

Tässä hiljaisessa ja epätavallisessa miljöössä on nyt vain laulaja, pianisti ja teos, Winterreise. Kaupungin ja teatterin unenomainen tunnelma tuntuu erityiseltä ja auttaa meitä keskittymään ja virittäytymään maailmaan, joka on kiehtonut meitä molempia jo opiskeluaikojen alusta asti.

Winterreise, Talvinen matka, vie esittäjänsä ja kuuntelijan ihmisyyden ja olemassaolon peruskysymysten äärelle. Teoksen inhimilliset ja yhteiskunnalliset tasot eivät menetä ajankohtaisuuttaan. Schubertin ihmeellinen musiikki vetää maagisesti puoleensa ja saa samalla vaativuudessaan esittäjänsä pohtimaan omia rajojaan muusikkona.

Suoratoistopalveluista löytyy tällä hetkellä yli 300 levytystä Winterreisesta. Miksi siis mekin levytämme tämän laulusarjan, jos siitä on taltioitu jo näin kattava kirjo erilaisia esityksiä? Kiinnostaako ketään meidän tulkintamme tästä Schubertin monumentista? Päädymme pohdintoissamme siihen, että jokainen henkilökohtainen Winterreise-tulkinta on ainutlaatuinen ja oikeutettu. Juuri siinä piilee klassikkoteoksen voima: se on kyllin monimerkityksinen ja rikas, jotta se voi syntyä aina uudelleen. Winterreisen mystiikka ja vertauskuvauskelliset luontonäyt heräävät esittäjiensä käsissä eloon tavalla, jota ei ole ennen kuultu. Meillä molemmilla on ollut oma matkamme tähän asti, ja tällä levyllä se soi synteessinä, uutena ja ainutkertaisena.

Ensimmäisenä levytyksiltana, matkalla äänityssalista kotiin, Friedrichstraßen asemalta astuu S-Bahn-junaan eksyneen olinen mies. Miehen katse harhailee sumeasti, hänen jalkansa ovat paljaat. Berliinissä näky ei ole harvinainen; asunnottomat syrjäytyneet ovat osa suurkaupungin katukuvaa. Mies jää seuraavalla asemalla pois ja seuraamme hänen horjuvaa kulkuaan, kunnes junan automaattiovet sulkeutuvat. Mies on kuin Winterreisen viimeisen laulun Leiermann, kampiliiran soittaja: näkymätön, yksin, matkalla, vailla määränpäättä.

Seuraavana äänityspäivänä lumi kietoo Berliinin vielä tiukemmin otteeseensa. Talvinen matkamme jatkuu, Schubert ja Müller vievät meidät mukanaan.

On a winter's journey in Berlin

It is February 2021 and Berlin is unreal quiet. Snow covers the streets and muffles the sound of the few cars braving the streets of a metropolis in lockdown. Our recording location, the Staatsoper Unter der Linden, is in an equally unreal state: the hectic daily rhythm of the opera house is on hiatus, with only one opera in rehearsal, and for only one performance. And this single performance will be for an empty hall, with only cameras for audience.

In the midst of this unusually quiet setting are a singer, a pianist, and a special work, Schubert's Winterreise. The dreamy atmosphere of the city and the theatre feels extraordinarily apt, and helps us focus and tune in to the liminal world of the song cycle, a world that has fascinated us both since beginning of our studies.

Winterreise, the Winter Journey, brings both the performer and the listener to the fundamental questions of humanity and existence. The human and social levels of the work remain pertinent and current. Schubert's marvellous music absorbs and intoxicates, while at the same time, demands of its performers reflection on their own limits as a musician.

Online streaming services currently contain more than 300 recordings of Winterreise, begging the question: why add a new recording of this song cycle to such a comprehensive spectrum of performances? What does our interpretation of this Schubert monument have to offer? On reflection, we concluded that each personal interpretation of Winterreise is unique and legitimate. That is the strength of the masterpiece: it is ambiguous and rich enough to be reborn over and over again. Winterreise's mysticism and metaphorical nature is transformed in the hands of the individual performers, necessarily as for the first time. We've both had our own journey so far, and on this record these journeys merge, forming a new and unique synthesis.

On the way home from the first night of recording, in Friedrichstraße train station, a man boards the S-Bahn train. He seems lost; his gaze wanders blurrily, his feet are bare. In Berlin, this sight is all too common; homeless people are numerous but marginalized in Berlin's sprawling city. The man journeys only one station and then disembarks: we watch him on his wobbly course until the automatic doors of the train close. We think of Winterreise's last song Der Leiermann, the hurdy-gurdy player: invisible, alone, on his way, without a destination.

The next day, snow wraps around Berlin even harder. Our winter journey continues, in the company of Schubert and Müller.

translation: Caroline Staunton

Baritoni **Arttu Kataja** on monipuolinen ooppera- ja konserttilaulaja. Hänen laulajanuransa käynnistyi vuonna 2002 Lappeenrannan laulukilpailujen voiton myötä. Liedmusiikki on ollut olennainen osa hänen laulajaidentiteettiään uran alusta alkaen. Vuodesta 2006 Kataja on kuulunut Berliinin Valtionoopperan solistikuntaan. Hänen keskeisiä oopperarolejaan ovat olleet mm. Kreivi, Figaro, Guglielmo, Papageno, Marcello, Belcore, Musiklehrer ja Besenbinder. Oopperataloissa ja orkestereiden solistina hän on esiintynyt kotimaansa lisäksi mm. Berliinissä, Hampurissa, Wienissä, Pariisissa, Toulousessa, Tokiossa, Soulissa, Shanghaissa ja Santiago de Chilessä. Kataja on koulutukseltaan musiikin maisteri.

A prize winner of several competitions including the International Mozart Competition in Salzburg, Finnish baritone **Arttu Kataja** graduated from Sibelius Academy in Helsinki and became a member of the Berlin State Opera in 2006 performing such parts as Conte, Figaro, Guglielmo, Papageno, Marcello, Belcore, Musiklehrer and Besenbinder, to name but a few. Guest engagements have led him to Theater an der Wien, Théâtre du Capitole Toulouse, Teatro Municipal in Santiago de Chile, Staatsoper Hamburg, Deutsche Oper am Rhein, Finnish National Opera and Savonlinna Opera Festival as well as to Tokyo, Shanghai and Seoul. He is a versatile recitalist and concert singer with repertoire ranging from baroque to contemporary music.

www.arttukataja.com

Pianisti **Pauliina Tukiainen** on kansainvälisesti kysytty liedmusiikin tulkitsija ja opettaja. Wienin Musikverein, Zürichin Tonhallen ja Hugo Wolf Akademien ohella hän on esiintynyt mm. Bukarestin Enescu-Festivaaleilla, Madridin Fundación Juan Marchissa, sekä Festival classique des Hauserèsilla Sveitsissä. Konserttinauhoitusten ohella hän on äänittänyt liedmusiikkia useille tallenteille ja radioasemille. Pauliina Tukiainen opiskeli liedmusiikkia Hartmut Höllin ja Anne Le Bozecin oppilaana ja toimii nykyään itse aktiivisesti liedkilpailujen tuomaristoissa sekä mestarikurssien pitäjänä. Vuonna 2017 hänet nimitettiin liedmusiikin professoriksi Salzburgin Mozarteumiin.

The Finnish pianist **Pauliina Tukiainen** studied piano in her native country and in Frankfurt am Main. She won numerous prizes and scholarships during her Art Song studies with Hartmut Höll and Anne Le Bozec in Zurich and Karlsruhe. Pauliina Tukiainen has given Song recitals in renowned concert halls and international festivals such as Musikverein in Wien, the Mecklenburg-Vorpommern Festival, the Bodensee Festival, the Enescu Festival in Bukarest, Festival classique des Hauserès in Switzerland, Fundación Juan March in Madrid, Zurich's Tonhalle, the Liederhalle in Stuttgart, Konserthus Oslo, the Cape Classic Festival in South Africa, the Mehli Mehta Foundation in India, and Saigon Opera House, Vietnam. In addition to various CDs, many of her concerts were recorded by international broadcasting companies. She is an internationally sought-after jury member and lecturer at masterclasses and workshops. Since October 2017 she holds a professorship for Art Song at the Mozarteum University Salzburg.

www.pauliinatukiainen.com

Winterreise op. 89 D 911

1. Gute Nacht

Fremd bin ich eingezogen,
fremd zieh' ich wieder aus.
Der Mai war mir gewogen
mit manchem Blumenstrauß.
Das Mädchen sprach von Liebe,
die Mutter gar von Eh' –
nun ist die Welt so trübe,
der Weg gehüllt in Schnee.

Ich kann zu meiner Reisen
nicht wählen mit der Zeit:
muss selbst den Weg mir weisen
in dieser Dunkelheit.
Es zieht ein Mondenschatten
als mein Gefährte mit,
und auf den weissen Matten
such' ich des Wildes Tritt.

Was soll ich länger weilen,
dass man mich trieb' hinaus?
Lass irre Hunde heulen
vor ihres Herren Haus!
Die Liebe liebt das Wandern,
Gott hat sie so gemacht –
von einem zu dem andern –
fein Liebchen, gute Nacht.

Will dich im Traum nicht stören,
wår 'Schad' um deine Ruh',
sollst meinen Tritt nicht hören –
sacht, sacht die Türe zu!
Schreib' im Vorübergehen
an's Tor dir gute Nacht,

Winterreise op. 89 D 911

1. Good Night

I arrived a stranger,
a stranger I depart.
May blessed me
with many a bouquet of flowers.
The girl spoke of love,
her mother even of marriage;
now the world is so desolate,
the path concealed beneath snow.

I cannot choose the time
for my journey;
I must find my own way
in this darkness.
A shadow thrown by the moon
is my companion;
and on the white meadows
I seek the tracks of deer.

Why should I tarry longer
and be driven out?
Let stray dogs howl
before their master's house.
Love delights in wandering –
God made it so –
from one to another.
Beloved, good night!

I will not disturb you as you dream,
it would be a shame to spoil your rest.
You shall not hear my footsteps;
softly, softly the door is closed.
As I pass I write
'Good night' on your gate,

Winterreise op. 89 D 911

1. Hyvää yötä

Muukalaisena saavuin,
muukalaisena lähdén.
Toukokuu minua houkutteli
monin kukkavihkoin.
Tyttö puhui rakkaudesta,
äiti jopa aviosta, –
nyt on maailma niin synkeä
tie lumen peittämä.

En voi valita
lähtöni hetkeä,
yksin on minun löydettävä
tieni tässä pimeydessä.
Kunvarjo seuraa
minua matkallani
ja lumisilta niityiltä
etsin riistan jälkiä.

Miksi enää viipyisin
kunnes minut häätävät?
Uliskoot rakkikoirat
isäntänsä ovella!
Rakkaus on luotu vaeltamaan –
niin on Luoja säätänyt –
sylistä syliin.
Hyvää yötä rakkaani

En tahdo häiritä untasi,
sääli olisi lepoasi,
et kuule askeleitani,
hiljaa suljen ovesi!
Ohimennessäni kirjoitan
porttiisi "Hyvää yötä",

damit du mögest sehen,
an dich hab' ich gedacht.

2. Die Wetterfahne

Der Wind spielt mit der Wetterfahne
auf meines schönen Liebchens Haus.
Da dacht' ich schon in meinem Wahne,
sie piff' den armen Flüchtling aus.

Er hätt' es eher bemerken sollen,
des Hauses aufgestecktes Schild,
so hätt' er nimmer suchen wollen
im Haus ein treues Frauenbild.

Der Wind spielt drinnen mit den Herzen,
wie auf dem Dach, nur nicht so laut.
Was fragen sie nach meinen Schmerzen?
Ihr Kind ist eine reiche Braut.

3. Gefrorene Tränen

Geforne Tropfen fallen
von meinen Wangen ab:
ob es mir denn entgangen,
dass ich geweinet hab'?

Ei Tränen, meine Tränen,
und seid ihr gar so lau,
dass ihr erstarrt zu Eise,
wie kühler Morgentau?

Und dringt doch aus der Quelle
der Brust so glühend heiss,
als wolltet ihr zerschmelzen
des ganzen Winters Eis.

so that you might see
that I thought of you.

2. The Weathervane

The wind is playing with the weathervane
on my fair sweetheart's house.
In my delusion I thought
it was whistling to mock the poor fugitive.

He should have noticed it sooner,
this sign fixed upon the house;
then he would never have sought
a faithful woman within that house.

Inside the wind is playing with hearts,
as on the roof, only less loudly.
Why should they care about my grief?
Their child is a rich bride.

3. Frozen Tears

Frozen drops fall
from my cheeks;
have I, then, not noticed
that I have been weeping?

Ah tears, my tears,
are you so tepid
that you turn to ice,
like the cold morning dew?

And yet you well up, so scaldingly hot,
from your source within my heart,
as if you would melt
all the ice of winter.

että huomaisit:
sinua ajattelin!

2. Tuuliviiri

Tuuli leikittelee viirillä
rakkaani talon katolla.
Houreissani jo kuvittelin
sen pilkkaavan kurjaa pakenijaa.

Varhemmin hänen olisi pitänyt
kilpi katolla huomata,
ettei koskaan olisi etsinyt
talosta uskollista rakkautta.

Tuuli leikittelee sydämällä
niin kuin katolla, vain hiljemmin.
Mitä ne tuskistani huolivat?
Onhan lapsensa rikas morsian!

3. Jäätyneet kyneleet

Jäisiä pisaroita
putoilee poskiltani:
olenko itkenyt
huomaamattani?

Oi kyneleet, kyneleeni,
niinkö haaleita olette
että jääksi muututte
kuin aamun viileä kaste?

Silti rinnastani pulppuatte
niin hehkuvan kuumina,
kuin tahtoisitte sulattaa
kaikki talven jäät!

4. Erstarrung

Ich such' im Schnee vergebens
nach ihrer Tritte Spur,
wo sie an meinem Arme
durchstrich die grüne Flur.

Ich will den Boden küssen,
durchdringen Eis und Schnee
mit meinen heißen Tränen,
bis ich die Erde seh'.

Wo find' ich eine Blüte,
wo find' ich grünes Gras?
Die Blumen sind erstorben,
der Rasen sieht so blass.

Soll denn kein Angedenken
ich nehmen mit von hier?
Wenn meine Schmerzen schweigen,
wer sagt mir dann von ihr?

Mein Herz ist wie erstorben,
kalt startt ihr Bild darin:
schmilzt je das Herz mir wieder,
fließt auch ihr Bild dahin.

5. Der Lindenbaum

Am Brunnen vor dem Tore,
da steht ein Lindenbaum;
ich träumt' in seinem Schatten
so manchen süßen Traum.

Ich schnitt in seine Rinde
so manches liebe Wort;
es zog in Freud' und Leide
zu ihm mich immer fort.

4. Numbness

In vain I seek
her footprints in the snow,
where she walked on my arm
through the green meadows.

I will kiss the ground
and pierce ice and snow
with my burning tears,
until I see the earth.

Where shall I find a flower?
Where shall I find green grass?
The flowers have died,
the grass looks so pale.

Shall I, then, take
no memento from here?
When my sorrows are stilled
who will speak to me of her?

My heart is as dead,
her image coldly rigid within it;
if my heart ever melts again
her image, too, will flow away.

5. The Linden Tree

By the well, before the gate,
stands a linden tree;
in its shade I dreamt
many a sweet dream.

In its bark I carved
many a word of love;
in joy and sorrow
I was ever drawn to it.

4. Kohme

Turhaan haen lumesta
hänen askeltensa jälkiä,
missä hän rinnallani
kulki vihreitä niittyjä.

Maata haluan suudella
kuumin kyynelin tunkea
läpi lumen ja jään
kunnes pohjan näen.

Mistä löydän kukan,
mistä vihreän ruohon?
Kukat ovat kuihtuneet,
ruoho kalvennut.

Enkö yhtään muistoa
saa mukanani viedä?
Kun tuskani vaikenee,
kuka silloin kertoo hänestä?

Sydämeni on turtunut,
kuvansa sinne jäähmettynyt.
Jos sydämeni koskaan sulaa,
sulaa kuvakin sen mukana.

5. Lehmus

Kaivolla portin luona
seisoo lehmus.
Sen varjossa usein
suloisesti uneksin.

Sen kuoreen kaiversin
monta hellää sanaa;
ilossa ja surussa
sen luokse palasin.

Ich musst' auch heute wandern
vorbei in tiefer Nacht,
da hab' ich noch im Dunkel
die Augen zugemacht.

Und seine Zweige rauschten,
als riefen sie mir zu:
'Komm her zu mir, Geselle,
hier findest du deine Ruh'!

Die kalten Winde bliesen
mir grad' in's Angesicht,
der Hut flog mir vom Kopfe,
ich wendete mich nicht.

Nun bin ich manche Stunde
enfernt von jenem Ort,
und immer hör' ich's rauschen:
Du fändest Ruhe dort!

6. Wasserflut

Manche Trän' aus meinen Augen
ist gefallen in den Schnee:
seine kalten Flocken saugen
durstig ein das heisse Weh.

Wenn die Gräser sprossen wollen,
weht daher ein lauer Wind,
und das Eis zerspringt in Schollen,
und der weiche Schnee zerrinnt.

Schnee, du weisst von meinem Sehnen;
sag', wohin doch geht dein Lauf?
Folge nach nur meinen Tränen,
nimmt dich bald das Bächlein auf.

Today, too, I had to walk
past it at dead of night;
even in the darkness
I closed my eyes.

And its branches rustled
as if they were calling to me:
'Come to me, friend,
here you will find rest.'

The cold wind blew
straight into my face,
my hat flew from my head;
I did not turn back.

Now I am many hours' journey
from that place;
yet I still hear the rustling:
'There you would find rest.'

6. Flood

Many a tear has fallen
from my eyes into the snow;
its cold flakes eagerly suck in
my burning grief.

When the grass is about to shoot forth,
a mild breeze blows;
the ice breaks up into pieces
and the soft snow melts away.

Snow, you know of my longing;
tell me, where does your path lead?
If you but follow my tears
the brook will soon absorb you.

Tänäkin yönä vei
tieni sen ohitse,
silmäni suljin
vaikka oli pimeää.

Sen oksat kuiskivat
kutsuvasti minulle:
Tule, käy luokseni, ystävä,
rauhan löydät luonani!

Kylmä viima puhalsi
suoraan kasvoihin,
hattu lensi päästäni,
en kääntynyt takaisin.

Kauan sitten jätin
sen seudun taakseni,
yhä vain kuulen humanin:
Rauhan sieltä löytäisit!

6. Tulva

Moni kyynel on silmistäni
putoillut lumeen;
ahnaasti sen kylmät kiteet
imevät kuuman kipuni.

Kun ruoho nousee,
käy tänne leuto tuuli,
jää murenee lautoiksi
ja nuoskalumi sulaa.

Lumi, tunnethan kaipuuni,
kerro minne vie tiesi?
Seuraa vain kyyneleitäni,
niin puro vie sinut mukanaan!

Wirst mit ihm die Stadt durchziehen,
muntre Strassen ein und aus;
fühlst du meine Tränen glühen,
da ist meiner Liebsten Haus.

7. Auf dem Flusse

Der du so lustig rauschtest,
du heller, wilder Fluss,
wie still bist du geworden,
gibst keinen Scheidegruss.

Mit harter, starrer Rinde
hast du dich überdeckt,
liegst kalt und unbeweglich
im Sande ausgestreckt.

In deine Decke grab' ich
mit einem spitzen Stein
den Namen meiner Liebsten
und Stund' und Tag hinein:

Den Tag des ersten Grusses,
den Tag, an dem ich ging,
um Nam' und Zahlen windet
sich ein zerbrochener Ring.

Mein Herz, in diesem Bache
erkennst du nun dein Bild?
Ob's unter seiner Rinde
wohl auch so reissend schwillt?

8. Rückblick

Es brennt mir unter beiden Sohlen,
tre' ich auch schon auf Eis und Schnee,
ich möcht' nicht wieder Atem holen,
bis ich nicht mehr die Türme seh'.

With it you will flow through the town,
in and out of bustling streets;
when you feel my tears glow,
there will be my sweetheart's house.

7. On the River

You who rippled so merrily,
clear, boisterous river,
how still you have become;
you give no parting greeting.

With a hard, rigid crust
you have covered yourself;
you lie cold and motionless,
stretched out in the sand.

On your surface I carve
with a sharp stone
the name of my beloved,
the hour and the day.

The day of our first greeting,
the date I departed.
Around name and figures
a broken ring is entwined.

My heart, do you now recognise
your image in this brook?
Is there not beneath its crust
likewise a seething torrent?

8. Backward Glance

The soles of my feet are burning,
though I walk on ice and snow;
I do not wish to draw breath again
until I can no longer see the towers.

Se vie sinut halki kaupungin,
katuja pitkin ja poikin.
Missä kynneltäni tunnet hehkuvan,
siinä on rakkaani talo!

7. Joella

Sinä kirkas villi virta,
joka niin iloisesti kohisit,
kuinka hiljaiseksi olet käynyt,
et edes hyvästele minua!

Kovalla jäykällä kuorella
olet itsesi peittänyt,
kylmänä ja kuolleena
lepäät siinä hiekalla.

Terävällä kivellä
kaiverran pintaasi
rakkaimpani nimen
ja tunnin sekä päivän:

ensitapaamisen päivän
ja päivän, jona lähdin.
Nimen ja lukujen ympärille
on särkynyt kehä kiertynyt.

Sydämeni, tunnistatko nyt
kuvasi tässä purossa?
Kenties sekun kuoressaan
yhtä kiihkeänä tulvii?

8. Katse taaksepäin

Maa polttaa jalkojeni alla,
vaikka jäässä ja lumessa astun.
Vasta sitten maltan huohtaa,
kun en enää näe torneja.

Hab' mich an jeden Stein gestossen,
so eilt' ich zu der Stadt hinaus;
die Krähen warfen Bäll' und Schlossen
auf meinen Hut von jedem Haus.

Wie anders hast du mich empfangen,
du Stadt der Unbeständigkeit!
An deinen blanken Fenstern sangen
die Lerch' und Nachtigall im Streit.

Die runden Lindenbäume blühten,
die klaren Rinnen rauschten hell,
und ach, zwei Mädchenaugen glühten! –
Da war's geschehn um dich, Gesell!

Kommt mir der Tag in die Gedanken,
möcht' ich noch einmal rückwärts sehn,
möcht' ich zurücke wieder wanken,
vor ihrem Hause stille stehen.

9. Irrlicht

In die tiefsten Felsengründe
lockte mich ein Irrlicht hin:
wie ich einen Ausgang finde
liegt nicht schwer mir in dem Sinn.

Bin gewohnt das Irregehen,
's führt ja jeder Weg zum Ziel:
unsre Freuden, unsre Leiden,
alles eines Irrlichts Spiel!

Durch des Bergstroms trockne Rinnen
wind' ich ruhig mich hinab –
jeder Strom wird's Meer gewinnen,
jedes Leiden auch sein Grab.

I tripped on every stone,
such was my hurry to leave the town;
the crows threw snowballs and hailstones
on to my hat from every house.

How differently you received me,
town of inconstancy!
At your shining windows
lark and nightingale sang in rivalry.

The round linden trees blossomed,
the clear fountains plashed brightly,
and, ah, a maiden's eyes glowed; then,
friend, your fate was sealed.

When that day comes to my mind
I should like to look back once more,
and stumble back
to stand before her house.

9. Will-o'-the-wisp

A will-o'-the-wisp enticed me
into the deepest rocky chasms;
how I shall find a way out
does not trouble my mind.

I am used to straying;
every path leads to one goal.
Our joys, our sorrows –
all are a will-o'-the wisp's game.

Down the dry gullies of the mountain stream
I calmly wend my way;
every river will reach the sea;
every sorrow, too, will reach its grave.

Joka kiveen kolhin itseni,
niin kiire oli kaupungista.
Varikset nakkelivat rakeita
hatulleni joka katolta.

Tosin otit minut vastaan,
sinä oikullinen kaupunki!
Kirkkailla ikkunoillasi kilvan
kiuru ja satakieli lauloivat,

lehmukset kukkivat,
vedet solisivat raikkaina,
ja ah, tytön silmät hehkuivat!
Niin olit mennyttä, kisälli.

Kun tuo päivä tulee mieleeni,
tahdon vielä taakseni katsahtaa,
horjuen takaisin vaeltaa
ja ovensa eteen hiljaa seisahtaa.

9. Virvatuli

Virvatuli houkutteli minut
syvälle vuorenrotkoihin.
Miten löydän täältä pois,
ei paljon paina mieltäni.

Olenhan tottunut harhailemaan,
joka tiellä lienee määränpää:
ilomme ja surumme,
vain virvauten leikkiä!

Vuoripuron kuivaa uomaa
seuraan tyynenä.
Jokainen virta löytää mereen,
joka tuska hautaansa.

10. Rast

Nun merk' ich erst, wie müd' ich bin,
da ich zur Ruh' mich lege;
das Wandern hielt mich munter hin
auf unwirtbarem Wege.

Die Füße frugen nicht nach Rast,
es war zu kalt zum Stehen,
der Rücken fühlte keine Last,
der Sturm half fort mich wehen.

In eines Köhlers engem Haus
hab' Obdach ich gefunden;
doch meine Glieder ruhn nicht aus:
so brennen ihre Wunden.

Auch du, mein Herz, in Kampf und Sturm
so wild und so verwegen,
fühlst in der Still' erst deinen Wurm
mit heissem Stich sich regen!

11. Frühlingstraum

Ich träumte von bunten Blumen,
so wie sie wohl blühen im Mai,
ich träumte von grünen Wiesen,
von lustigem Vogelgeschrei.

Und als die Hähne krächten,
da ward mein Auge wach;
da war es kalt und finster,
es schrieten die Raben vom Dach.

Doch an den Fensterscheiben
wer malte die Blätter da?
Ihr lacht wohl über den Träumer,
der Blumen im Winter sah?

10. Rest

Only now, as I lie down to rest,
do I notice how tired I am.
Walking kept me cheerful
on the inhospitable road.

My feet did not seek rest;
it was too cold to stand still.
My back felt no burden;
the storm helped to blow me onwards.

In a charcoal-burner's cramped cottage I found
shelter.
But my limbs cannot rest,
their wounds burn so.

You too, my heart, so wild and daring
in battle and tempest;
in this calm you now feel the stirring of your
serpent, with its fierce sting.

11. Dream of Spring

I dreamt of bright flowers
that blossom in May;
I dreamt of green meadows
and merry bird-calls.

And when the cocks crowed
my eyes awoke:
it was cold and dark,
ravens cawed from the roof.

But there, on the window panes,
who had painted the leaves?
Are you laughing at the dreamer
who saw flowers in winter?

10. Levähdys

Nyt vasta huomaaan uupumukseni,
nyt kun lasken levolle.
Vaellus piti mieleni virkeänä
raskaallakin tiellä.

Jalat eivät kaivanneet lepoa,
liian kylmä oli seistä,
selkä ei tuntenut taakkaan
kun myrsky auttoi eteenpäin.

Miilunpolttajan majasta
yösijan löysin;
vaan jäseneni eivät lepää;
niin niiden haavat vihlovat.

Sinäkin sydämeni,
taistoja ja myrskyjä uhmannut,
tunnet vasta hiljaisuuden;
polttavana käärmeesi piston!

11. Kevätunelma

Uneksin kirjavista kukista,
niistä toukokuisista.
Uneksin vihreistä niityistä,
lintujen iloisesta laulusta.

Kukot kiekuivat,
avasin silmäni.
Oli kylmää ja synkeää,
korpit raakkuivat katolla.

Vaan kuka nuo lehvät
ikkunaruutuihin maalasi?
Varmaan pilkkaatte uneksijaa,
joka näki kukkia talvella?

Ich träumte von Lieb' um Liebe,
von einer schönen Maid,
von Herzen und von Küssen,
von Wonne und Seligkeit.

Und als die Hähne krächten,
da ward mein Herze wach;
nun sitz' ich hier alleine
und denke dem Traume nach.

Die Augen schliess' ich wieder,
noch schlägt das Herz so warm.
Wann grünt ihr Blätter am Fenster?
Wann halt' ich mein Liebchen im Arm?

12. Einsamkeit

Wie eine trübe Wolke
durch heitre Lüfte geht,
wenn in der Tanne Wipfel
ein mattes Lüftchen weht:

So zieh' ich meine Strasse
dahin mit tragem Fuss,
durch helles, frohes Leben,
einsam und ohne Gruss.

Ach, dass die Luft so ruhig!
Ach, dass die Welt so licht!
Als noch die Stürme tobten,
war ich so elend nicht.

13. Die Post

Von der Strasse her ein Posthorn klingt.
Was hat es, dass es so hoch aufspringt,
mein Herz?
Die Post bringt keinen Brief für dich.

I dreamt of mutual love,
of a lovely maiden,
of embracing and kissing,
of joy and rapture.

And when the cocks crowed
my heart awoke;
now I sit here alone
and reflect upon my dream.

I close my eyes again,
my heart still beats so warmly.
Leaves on my window, when will you turn green?
When shall I hold my love in my arms?

12. Loneliness

As a dark cloud
drifts through clear skies,
when a faint breeze blows
in the fir-tops;

Thus I go on my way
with weary steps, through
bright, joyful life,
alone, greeted by no one.

Alas, that the air is so calm!
Alas, that the world is so bright!
When storms were still raging
I was not so wretched.

13. The Post

A posthorn sounds from the road.
Why is it that you leap so high,
my heart?
The post brings no letter for you.

Uneksin lemmestä ja rakkaudesta
ja kauniista neidoista,
syleilyistä ja suudelmista,
onnesta ja riemusta.

Kukot kiekuivat,
sydämeni havahtui.
Nyt istun tässä yksin
ja muistelen untani.

Silmäni suljen jälleen,
yhä kuumana sykkii sydämeni.
Milloin viheröivät lehdet?
Milloin syleilen rakkaintani?

12. Yksinäisyys

Kuin harmaa pilvi
sinisellä taivaalla,
kuin vaisu tuuli
kuusenlatvassa,

Niin kuljen tietäni
laiskasti laahustan,
yksin ja vieraana halki
hilpeän elämän.

Kuinka tyyntä onkaan,
voi, kuinka valoisa!
Kun myrsky vielä pauhasi,
en tuntenut oloani näin kurjaksi.

13. Posti

Tieltä postitorven ääni kajahtaa.
Mikä saa sinut noin hypähtämään,
sydämeni?
Posti ei tuo sinulle kirjettä,

Was drängst du denn so wunderlich,
mein Herz?

Nun ja, die Post kommt aus der Stadt,
wo ich ein liebes Liebchen hatt',
mein Herz!

Willst wohl einmal hinübersehn,
und fragen, wie es dort mag geh'n,
mein Herz?

14. Der greise Kopf

Der Reif hat einen weissen Schein
mir über's Haar gestreuet.
Da glaubt' ich schon ein Greis zu sein,
und hab' mich sehr gefreuet.

Doch bald ist er hinweggetaut,
hab' wieder schwarze Haare,
dass mir's vor meiner Jugend graut –
wie weit noch bis zur Bahre!

Vom Abendrot zum Morgenlicht
ward mancher Kopf zum Greise.
Wer glaubt's? Und meiner ward es nicht
auf dieser ganzen Reise!

15. Die Krähe

Eine Krähe war mit mir
aus der Stadt gezogen,
ist bis heute für und für
um mein Haupt geflogen.

Krähe, wunderliches Tier,
willst mich nicht verlassen?
Meinst wohl bald als Beute hier

Why, then, do you surge so strangely,
my heart?

But yes, the post comes from the town
where I once had a beloved sweetheart,
my heart!

Do you want to peep out
and ask how things are there,
my heart?

14. The Grey Head

The frost has sprinkled a white sheen
upon my hair:
I thought I was already an old man,
and I rejoiced.

But soon it melted away;
once again I have black hair,
so that I shudder at my youth.
How far it is still to the grave!

Between sunset and the light of morning
many a head has turned grey.
Who will believe it? Mine has not done so
throughout this whole journey.

15. The Crow

A crow has come with me
from the town,
and to this day
has been flying ceaselessly about my head.

Crow, you strange creature,
will you not leave me?
Do you intend soon

miksi siis taot niin villisti,
sydämeni?

Tosin, posti tulee kaupungista,
jossa armaani asusti,
sydämeni!

Mielit kai mennä katsomaan
ja kysymään kuulumisia,
sydämeni?

14. Harmaahapsi

Huure sirotteli hiuksilleni
valkeata hohdetta;
niin luulin jo käyneeni
vanhaksi ja suuri oli riemuni.

Vaan pian se sulii,
mustat ovat taas hiukseni;
nuoruuteni hirvittää minua
miten pitkä on matka hautaan!

Moni pää on harmaantunut
yhdessä ainoassa yössä.
Ken uskoi, ettei omani
muuttunut tällä pitkällä matkalla!

15. Varis

Varis seurasi minua,
kun lähdin kaupungista,
aina tähän päivään asti
se on lennellyt ylläni.

Varis, sinä outo lintu,
etkö jätäkään minua?
Uskotko pian ruumiini

meinen Leib zu fassen?

Nun, es wird nicht weit mehr gehen
an dem Wanderstabe.
Krähe, lass mich endlich sehn
Treue bis zum Grabe!

16. Letzte Hoffnung

Hie und da ist an den Bäumen
manches bunte Blatt zu sehn,
und ich bleibe vor den Bäumen
oftmals in Gedanken stehn.

Schaue nach dem einen Blatte,
hänge meine Hoffnung dran;
spielt der Wind mit meinem Blatte,
zitr' ich, was ich zittern kann.

Ach, und fällt das Blatt zu Boden,
fällt mit ihm die Hoffnung ab,
fall' ich selber mit zu Boden,
wein' auf meiner Hoffnung Grab.

17. Im Dorfe

Es bellen die Hunde, es rasseln die Ketten;
es schlafen die Menschen in ihren Betten,
träumen sich manches,
was sie nicht haben,
tun sich im
Guten und Argen erlben;

und morgen früh
ist Alles zerflossen –
Je nun, sie haben ihr Teil genossen,
and hoffen, was sie noch übrig liessen,
doch wieder zu finden auf ihren Kissen.

to seize my body as prey?

Well, I do not have much further to walk
with my staff.
Crow, let me at last see
faithfulness unto the grave.

16. Last Hope

Here and there on the trees
many a coloured leaf can still be seen.
I often stand, lost in thought,
before those trees.

I look at one such leaf
and hang my hopes upon it;
if the wind plays with my leaf
I tremble to the depths of my being.

Ah, and if the leaf falls to the ground
my hopes fall with it;
I, too, fall to the ground
and weep on the grave of my hopes.

17. In the Village

Dogs bark, chains rattle;
people sleep in their beds,
dreaming of many
a thing they do not possess,
consoling themselves
with the good and the bad;

And tomorrow morning
all will have vanished.
Well, they have enjoyed their share,
and hope to find on their pillows
what they still have left to savour.

saaliiksesi saavasi?

Tuskin enää ehdinkään
kauas matkallani.
Varis, suo minun vihdoin tuntea
uskollisuus hamaan kuolemaan.

16. Viimeinen toivo

Siellä täällä voi puissa
erottaa kirjavan lehden.
Usein jään puiden eteen
mietteissäni seisomaan.

Yhtä lehteä katson,
siihen panen toivoni,
Kun tuuli sitä liikuttaa,
vapiseen kauttaaltani.

Ja ah, kun lehti varisee,
toivoni myös menetän,
itsek in maahan lankean,
itken toivoni haudalla.

17. Kylässä

Koirat haukkuvat, kahleet kalisevat;
ihmiset nukkuvat vuoteissaan.
Uneksivat kaikesta
mitä eivät omista,
hakien virvoitusta
hyvästä ja pahasta.

Ja aamulla
kaikki on mennyttä.
Vaan ovathan ne saaneet osansa,
toivon menettämänsä kerran
vielä unissansa löytävänsä.

Bellt mich nur fort,
ihr wachen Hunde,
lasst mich nicht ruhn
in der Schlummerstunde!
Ich bin zu Ende mit allen Träumen –
was will ich unter den Schläfern säumen?

18. Der stürmische Morgen

Wie hat der Sturm zerrissen
des Himmels graues Kleid!
Die Wolkenfetzen flattern
umher in mattem Streit.

Und rote Feuerflammen
ziehn zwischen ihnen hin.
Das nenn' ich einen Morgen
so recht nach meinem Sinn!

Mein Herz sieht an dem Himmel
gemalt sein eignes Bild –
es ist nichts als der Winter,
der Winter kalt und wild.

19. Täuschung

Ein Licht tanzt freundlich vor mir her;
ich folg' ihm nach die Kreuz und Quer;
ich folg' ihm gern und seh's ihm an,
dass es verlockt den Wandersmann.

Ach, wer wie ich so elend ist,
gibt gern sich hin der bunten List,
die hinter Eis und Nacht und Graus
ihm weist ein helles, warmes Haus,
und eine liebe Seele drin –
nur Täuschung ist für mich Gewinn!

Drive me away with your barking,
watchful dogs;
allow me no rest
in this hour of sleep!
I am finished with all dreams.
Why should I linger among slumberers?

18. The Stormy Morning

How the storm has torn apart
the grey mantle of the sky!
Tattered clouds fly about
in weary conflict.

And red flames
dart between them.
This is what I call
a morning after my own heart.

My heart sees its own image
painted in the sky.
It is nothing but winter –
winter, cold and savage.

19. Illusion

A light dances cheerfully before me,
I follow it this way and that;
I follow it gladly, knowing
that it lures the wanderer.

Ah, a man as wretched as I
gladly yields to the beguiling gleam
that reveals to him, beyond ice, night and terror,
a bright, warm house,
and a beloved soul within.
Even mere delusion is a boon to me!

Ajakaa minut pois vain,
te valppaat koirat,
älkää lepoa suoko
yötunneilla!
Olenhan unelmani uneksinut,
miksi nukkujain parissa viipyisin?

18. Myrskyisä aamu

Kuinka myrsky onkaan
repinyt taivaan harmaan viitan!
Pilvenriekaleet liehuvat
hajallaan toinen toistansa ajaen.

Ja punaisia lieskoja leimahtaa
niiden lomassa;
tämä se vasta on aamu,
vallen mieleni mukainen!

Sydämeni voi nähdä
kuvansa maalattuna taivaalle –
ei ole talven veroista,
talven kylmän ja kiihkeän!

19. Harha

Leppeästi valo edessäni tuikkii,
sitä seuraan ristiin ja rastiin,
kernaasti sitä seuraan ja ymmärrän,
että se vie harhaan vaeltajan.

Ah! Ken tuntee laillani kurjuuden,
hyvillään antautuu houkutukselle,
joka jään ja yön ja kauhun jälkeen
näyttää hänelle kodikkaan talon
ja hellän sielun sen sisällä.
Vain harha on oleva voittoni!

20. Der Wegweiser

Was vermeid' ich denn die Wege
wo die anderen Wanderer geh'n,
suche mir versteckte Stege
durch verschneite Felsenhöhn?

Habe ja doch nichts begangen,
dass ich Menschen sollte scheu'n –
welch ein törichtes Verlangen
treibt mich in die Wüstenei'n?

Weiser stehen auf den Strassen,
weisen auf die Städte zu,
und ich wandre sonder Massen,
ohne Ruh', und suche Ruh'.

Einen Weiser seh' ich stehen
unverrückt vor meinem Blick;
eine Strasse muss ich gehen,
die noch Keiner ging zurück.

21. Das Wirtshaus

Auf einen Totenacker
hat mich mein Weg gebracht.
Allhier will ich einkehren:
hab' ich bei mir gedacht.

Ihr grünen Totenkränze
könnt wohl die Zeichen sein,
die müde Wanderer laden
in's kühle Wirtshaus ein.

Sind denn in diesem Hause
die Kammern all' besetzt?
Bin matt zum Niedersinken
bin tödlich schwer verletzt.

20. The Signpost

Why do I avoid the roads
that other travellers take,
and seek hidden paths
over the rocky, snow-clad heights?

Yet I have done no wrong,
that I should shun mankind.
What foolish yearning
drives me into the wilderness?

Signposts stand on the roads,
pointing towards the towns;
and I wander on, relentlessly,
restless, and yet seeking rest.

I see a signpost standing
immovable before my eyes;
I must travel a road
from which no man has ever returned.

21. The Inn

My journey has brought me
to a graveyard.
Here, I thought to myself,
I will rest for the night.

Green funeral wreaths,
you must be the signs
inviting tired travellers
into the cool inn.

Are all the rooms
in this house taken, then?
I am weary to the point of collapse,
I am fatally wounded.

20. Tienviitta

Miksi kartan teitä,
joita muutkin kulkevat,
etsin salattuja polkuja
lumisilta vaaroilta?

Enhän ole mitään tehnyt,
miksi ihmisiä säikyn?
Mikä kaipuu mieleton
ajaa minut sydänmaihin?

Teiden varilla on viittoja,
kaupunkieihin näyttävät,
minä vain vaellan eteenpäin
rauhattomana, rauhaa etsien.

Yhden viitan näen
järkkymättä edessäni;
sitä minä seuraan tielle
jolta ei ole paluuta.

21. Majatalo

Tieni on tuonut minut
hautuumaalle,
tänne tahdon asettua
ajattelin mielessäni.

Vihreät hautaseppeleet,
te voisitte olla merkinä,
väsyneet vaeltajat viileään
majataloon kutsua.

Mutta ovatko tässä talossa
kaikki huoneet varatut?
Olen kaatua uupumuksesta,
olen kuolettavasti haavoittunut!

O unbarmherz'ge Schenke,
doch weisest du mich ab?
Nun weiter denn, nur weiter,
mein treuer Wanderstab!

22. Mut!

Fliegt der Schnee mir in's Gesicht,
schüttl' ich ihn herunter.
Wenn mein Herz im Busen spricht,
sing' ich hell und munter.

Höre nicht, was es mir sagt,
habe keine Ohren,
fühle nicht, was es mir klagt,
klagen ist für Toren.

Lustig in die Welt hinein
gegen Wind und Wetter!
Will kein Gott auf Erden sein,
sind wir selber Götter.

23. Die Nebensonnen

Drei Sonnen sah ich am Himmel steh'n,
hab' lang' und fest sie angesehen;
und sie auch standen da so stier,
als wollten sie nicht weg von mir.

Ach, meine Sonnen seid ihr nicht!
Schaut Anders doch in's Angesicht!
Ja, neulich hatt' ich auch wohl drei:
nun sind hinab die besten zwei.

Ging' nur die dritt' erst hinterdrein!
Im Dunkeln wird mir wohler sein.

Pitiless tavern,
do you nonetheless turn me away?
On, then, press onwards,
my trusty staff!

22. Courage

When the snow flies in my face
I shake it off.
When my heart speaks in my breast
I sing loudly and merrily.

I do not hear what it tells me,
I have no ears;
I do not feel what it laments.
Lamenting is for fools.

Cheerfully out into the world,
against wind and storm!
If there is no God on earth,
then we ourselves are gods!

23. The Mock Suns

I saw three suns in the sky;
I gazed at them long and intently.
And they, too, stood there so fixedly,
as if unwilling to leave me.

Alas, you are not my suns!
Gaze into other people's faces!
Yes, not long ago I, too, had three suns;
now the two best have set.

If only the third would follow,
I should feel happier in the dark.

Oi säälimätön majatalo,
torjutko minut kuitenkin?
Siis eteenpäin, eteenpäin vain,
uskollinen matkasauvani.

22. Rohkeutta

Kun lumi lentää kasvoihin,
ravistan sen pois.
Kun sydän puhuu rinnassa,
laulan hilpeästi.

Korvaani en kallista
sen sanomalle enkä tunteitani
sen valituksille!
Narrit valitelkoot!

Illoisena maailmaan käyn,
tuulta ja myrskyä vastaan!
Jos ei maan päällä Jumalaa,
olemme jumalia itse!

23. Aaveauringot

Kolme aurinkoa näin taivaalla
niitä katselin pitkään ja tiukasti,
Nekin siinä tuijottivat,
kuin eivät minua jättäisi.

Minun aurinkojani ette ole!
Muita kasvojanan katsotte!
Oli minullakin taannoin kolme;
maailleen meni parhaat kaksi.

Laskisipa kolmaskin!
Pimeässä voisin paremmin.

24. Der Leiermann

Drüben hinter'm Dorfe
steht ein Leiermann,
und mit starren Fingern
dreht er was er kann.

Barfuss auf dem Eise
schwankt er hin und her;
und sein kleiner Teller
bleibt ihm immer leer.

Keiner mag ihn hören,
keiner sieht ihn an;
und die Hunde knurren
um den alten Mann.

Und er lässt es gehen
alles, wie es will,
dreht, und seine Leier
steht ihm nimmer still.

Wunderlicher Alter,
soll ich mit dir geh'n?
Willst zu meinen Liedern
deine Leier dreh'n?

Wilhelm Müller

24. The Hurdy-Gurdy Player

There, beyond the village,
stands a hurdy-gurdy player;
with numb fingers
he plays as best he can.

Barefoot on the ice
he totters to and fro,
and his little plate
remains forever empty.

No one wants to listen,
no one looks at him,
and the dogs growl
around the old man.

And he lets everything go on
as it will;
he plays, and his hurdy-gurdy
never stops.

Strange old man,
shall I go with you?
Will you turn your hurdy-gurdy
to my songs?

*Translation © Richard Wignmore,
author of Schubert: The Complete Song Texts, published
by Schirmer Books,
provided courtesy of Oxford Lieder
(www.oxfordlieder.co.uk)*

24. Posetiivari

Kylän tuolla puolen
seisoo posetiivari,
kankein sormin
kiertää kampeaan,

paljain jaloin
jäällä horjuu
ja pieni lautasensa
pysyy aina tyhjänä.

Ei häntä kukaan
huoli kuunnella, ei katsella,
koirat ne vain murisevat
vanhalle miehelle.

Ja hän antaa kaiken
mennä menojaan,
kampea kiertää,
ei posetiivi vaikene ikinä.

Merkkillinen vanhus,
lähdenkö mukaasi?
Tahdotko lauluilleni
kiertää kampeasi?

Suomennos Aila Gothóni

ALSO AVAILABLE

ABCD 456 Serious Songs
Sibelius, Brahms, Schumann, Kuula

RECORDED AT
THE APOLLOSAAL
STAATSOPER UNTER DEN LINDEN
ON 8 - 12 FEBRUARY 2021

ENGINEERED AND EDITED BY
ROMAN TREKEL /
RTR MEDIAPRODUCTION

PRODUCED BY
ARTTU KATAJA &
PAULINA TUKIAINEN

COVER PHOTOS
ASTRID ACKERMANN

EXECUTIVE PRODUCER
ERKKI NISONEN

THIS RECORD HAS BEEN SUPPORTED BY THE FINNISH CULTURAL FOUNDATION (SKR)
AND NIILO HELANDERIN SÄÄTIÖ.

FRANZ SCHUBERT (1797-1828)

WINTERREISE

OP. 89, D 911 (1827)

A SONG CYCLE ON POEMS BY WILHELM MÜLLER (1794-1827)

1. GUTE NACHT	5:13	13. DIE POST	2:21
2. DIE WETTERFAHNE	1:40	14. DER GREISE KOPF	3:10
3. GEFRORNE TRÄNEN	2:18	15. DIE KRÄHE	2:08
4. ERSTARRUNG	2:57	16. LETZTE HOFFNUNG	1:54
5. DER LINDENBAUM	4:42	17. IM DORFE	2:56
6. WASSERFLUT	4:29	18. DER STÜRMISCHE MORGEN	0:52
7. AUF DEM FLUSSE	3:22	19. TÄUSCHUNG	1:36
8. RÜCKBLICK	2:10	20. DER WEGWEISER	3:54
9. IRRLICHT	2:53	21. DAS WIRTSHAUS	4:14
10. RAST	3:17	22. MUT!	1:33
11. FRÜHLINGSTRAUM	4:21	23. DIE NEBENSONNEN	3:04
12. EINSAMKEIT	2:58	24. DER LEIERMANN	4:16

TOTAL 72:33

ARTTU KATAJA, BARITONE

PAULIINA TUKIAINEN, PIANO